

Programmaboek AOSL-symposium

Ontwikkeling door onderzoek

8 juni 2015, 13.00 -17.30 uur

Fontysgebouw / Schouwburg Sittard

Presentaties van praktijkonderzoek,
vóór en dóór aanstaande en zittende leraren

Plenaire lezing
door Ilja Klink, directeur van de Nederlandse School (dNS)

Literair intermezzo
door dichter/performer Frank van Pamelen

Bernardinuscollege, Beroepscollege Parkstad Limburg, Blariacumcollege, BC Broekhin,
Charlemagne College, Connect College, DaCapo College, Graaf Huyn College,
LVO Maastricht, LVO Parkstad, LVO Weert, Sintermeertencollege, S.G. Sophianum,
Trevianum Scholengroep, S.G. Sint Ursula, Fontys Lerarenopleiding Sittard, Welten-instituut
(Open Universiteit), TIER (Universiteit Maastricht), School of Business and Economics
(Universiteit Maastricht)

www.aosl.nl

Inhoud

Voorwoord.....	3
1. Programma	4
2. Praktische informatie (algemeen)	5
3. Informatie voor presentatoren en zaalvoorzitters	7
4. Overzicht posterpresentaties onderzoek 3 ^e -jaars FLOS-studenten.....	9
5. Beschrijvingen 1 ^e parallelsessie: 4 ^e -jaars FLOS-studenten.....	11
6. Beschrijvingen 2 ^e parallelsessie: zittende leraren en promovendi.....	17

Voorwoord

Geachte symposiumdeelnemer,

Van harte welkom op het AOSL-symposium, dit jaar getiteld 'Ontwikkeling door onderzoek'. Inmiddels is het symposium uitgegroeid tot een bekend regionaal podium voor scholen, leraren en studenten om de aanpak en opbrengsten van eigen onderzoek in het kader van schoolontwikkeling met elkaar te delen. De eerste editie vond plaats in 2006, de tweede in 2009 en sinds 2012 is het een jaarlijks terugkerend evenement met elke keer ongeveer 250 enthousiaste deelnemers.

De ambitie van het samenwerkingsverband AOSL is om via de opleiding en professionalisering van leraren een bijdrage te leveren aan voortgezet onderwijs waarin alle leerlingen zich optimaal kunnen ontplooiën. Daarbij horen (toekomstige) leraren die, passend bij hun steeds weer veranderende werkzaamheden, in staat zijn zich blijvend te professionaliseren. Bekwame leraren zijn immers de spil van goed onderwijs. Door de jarenlange samenwerking hebben AOSL-partners elkaar steeds beter leren kennen en is het samenwerkingsverband zowel kwantitatief en kwalitatief gegroeid. Wederzijds vertrouwen, waardering en gemeenschappelijk gedragen verantwoordelijkheid vormen daarbij een onmisbaar fundament. Samenwerking bij het verbinden van opleiding, onderzoek en schoolontwikkeling betekent voortdurend in beweging blijven en afstemmen op elkaar. Het symposium is in dat kader een belangrijke ontmoetingsplaats.

Ook dit jaar is er weer een breed aanbod rondom diverse hoofdthema's, zoals multimedia en ict, differentiatie, keuzebegeleiding, leerstijlen- en strategieën, (vak)didactiek, sociale veiligheid, lees- en rekenonderwijs, spreekvaardigheid, studiesucces, doorstroom, kwaliteit en begeleiding van leraren. Ruim 40 onderzoekpresentaties van afstudeerders en zittende leraren worden in een tiental aparte presentatieruimtes in twee rondes aangeboden. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om tijdens twee (wissel)rondes 20 posterpresentaties te bekijken en naar aanleiding daarvan in gesprek te gaan met studenten die op diverse scholen kleinschalig onderzoek uitvoerden. Voor studenten worden door een onafhankelijke jury prijzen toegekend voor de beste presentatie en de beste poster.

Als start van het symposium geeft mevrouw Ilya Klink, directeur van de Nederlandse School (dNS) onder de noemer 'Teacher leaders' haar visie op de rol en positie van leraren in schoolontwikkelingsprocessen. Aan het begin en het slot van het symposium kijkt dichter en cabaretier Frank van Pamelen via twee korte intermezzi vanuit een literaire bril naar onderwijs en leraren.

Na afloop van het symposium nemen we vanaf 18.00 uur tijdens een informele bijeenkomst in de collegezaal van het Fontysgebouw afscheid van Ton Lenders als programmaleider van de AOSL. U bent van harte uitgenodigd hierbij aanwezigheid te zijn. Ton gaat per 1 juli met pensioen. De afgelopen vijf jaar heeft hij op deskundige en collegiale wijze mee vorm gegeven aan de koers en de activiteiten van de AOSL.

Tot slot wens ik alle deelnemers een inspirerende en plezierige middag toe. De datum voor 7^e editie van het AOSL-symposium is inmiddels vastgesteld: donderdagmiddag 9 juni 2016. Ook dan bent u weer van harte welkom.

Namens de AOSL-symposiumcommissie 2015

Dr. Frank Crasborn

1. Programma

*Het eerste en plenaire deel van het symposium vindt plaats in de **Grote Zaal** van de Sittardse Schouwburg. Zaal bereikbaar via ingang belendende Fontysgebouw, Mgr. Claessensstr. 4, Sittard.*

Vanaf 12.45 uur: **Inloop en ontvangst** deelnemers symposium met koffie/thee/fris
Tevens eerste mogelijkheid bekijken posterpresentaties

13.30 uur: **Opening** door dagvoorzitter Jos Gijzen (AOSL)

13.35 uur: **Literair intermezzo** door dichter/performer Frank van Pamelan

13.45-14.15 uur: **Plenaire lezing** door Ilja Klink, directeur van de Nederlandse School (dNS)

*Het tweede deel van het symposium vindt plaats in **het Fontysgebouw en de Schouwburg** (voor exacte locatie zie de symposium-bewegwijzering in het gebouw en vraag de student-hosts)*

14.15-14.45 uur: **Wisselronde** en posterpresentaties (met koffie/thee/fris)

14.45-15.45 uur: **1^e ronde** parallelsessies met onderzoekspresentaties

15.45-16.15 uur: **Wisselronde** en posterpresentaties (met koffie/thee/fris)

16.15-17.15 uur: **2^e ronde** parallelsessies met onderzoekspresentaties

Het slot van het symposium vindt plaats in de Collegezaal 0.13A

17.15 uur: **Prijsuitreiking** beste poster en presentatie door Jos Gijzen (AOSL)

17.20 uur: **Literair intermezzo** door dichter/performer Frank van Pamelan

17.30 uur: **Sluiting** en nazit met drankje en hapje (restaurant Fontys)

18.00 uur: **Afscheidsbijeenkomst** Ton Lenders als AOSL-programmaleider

2. Praktische informatie (algemeen)

Symposiumcommissie

- Frank Crasborn (vz.) f.crasborn@fontys.nl
- Ton Lenders tlenders@aosl.nl
- Jos Gijzen igijzen@aosl.nl
- Jo Gardeniers p.gardeniers@fontys.nl
- Sandra Bisschop sbisschop@aosl.nl
- Marjo Limpens m.limpens@fontys.nl

Symposiumlocatie

Fontys Lerarenopleiding Sittard
Mgr. Claessensstraat 4
6131 AJ Sittard
Tel. 08850-77088

Bereikbaarheid en parkeren

Met de trein. Vanaf station Sittard is het 5 minuten lopen naar het Fontysgebouw dat naast de Sittardse schouwburg ligt. Komt u met de auto dan kunt u vlakbij betaald parkeren:

- In de parkeerkelder van het Fontysgebouw (beperkt aantal plaatsen)
- Op het parkeerterrein direct naast het Fontysgebouw
- Op de gemeentelijke parkeerplaats direct naast het parkeerterrein van Fontys
- Op de gemeentelijke parkeerplaats aan het einde van de parallelweg (sporthal)

Deelname studenten

Voor 3^e- en 4^e-jaars FLOS-studenten is actieve aanwezigheid op de symposiummiddag verplicht.

Zelf inschrijvingsticket uitprinten en meenemen

Nadat u heeft ingeschreven ontving u per e-mail een digitaal toegangsticket met daarop een barcode. Gelieve dit ticket zelf uit te printen en mee te nemen als toegangsbewijs.

U hoeft niet apart in te schrijven voor de presentaties tijdens de parallelsessies. Die kunt u ter plekke kiezen.

Ontvangst, badge en symposiumboekje

De ingang voor het congres is aan de voorzijde van het Fontysgebouw (zie plattegrond achterin). Vanaf 12.45 uur kunt u zich aanmelden bij de informatiebalie (zie plattegrond). U ontvangt dan een badge met uw naam, het gedrukte symposiumboekje en een kopje koffie/thee. Tevens eerste mogelijkheid bezichtigen posterpresentaties.

Infobalie en symposiumsecretariaat

Tijdens de symposiummiddag is de informatiebalie, tevens symposiumsecretariaat, permanent operationeel (zie plattegrond). U kunt hier tijdens het symposium terecht met logistieke en praktische vragen. Sandra Bisschop en Marjo Limpens zullen u te woord staan. U kunt hen op die dag ook telefonisch bereiken via de conciërge onder nummer 08850-79611.

Kiezen van presentaties in twee parallelsessies

Na het plenaire openingsdeel vinden er twee rondes met parallelsessies plaats. Per ronde kunt u één parallelsessie kiezen. Elke sessie duurt 60 minuten.

Aan de hand van de informatie in dit boekje kunt u vooraf of tijdens het symposium sessies kiezen.

- U kunt niet vooraf intekenen voor bepaalde sessies. Op het symposium gaat u naar de sessies waar uw interesse naar uit gaat. Daarbij geldt het adagium 'vol is vol'.
- Tijdens een sessie van 60 minuten kunt u niet wisselen naar een andere parallelsessie.

Posterpresentaties in twee wisselrondes

Naast het volgen van onderzoekpresentaties in aparte twee rondes, kunt u tijdens twee wisselrondes in gesprek gaan met de makers van de onderzoeksposters. Deze vorm maakt een actieve en meer persoonlijke uitwisseling met de onderzoekers mogelijk. Verderop in het programmaboekje treft u de titels van alle presentaties en posters aan, zodat u voor u interessante posters vooraf kunt selecteren.

Prijsuitreiking beste presentatie en poster

De presentaties en posters van 3^e- en 4^e-jaars FLOS-studenten worden door een onafhankelijke jury beoordeeld. Aan het eind van de middag worden prijzen uitgereikt voor de beste presentatie en de beste poster. Van studenten wordt verwacht dat ze bij de prijsuitreiking aanwezig zijn.

Helpdesk media-ict

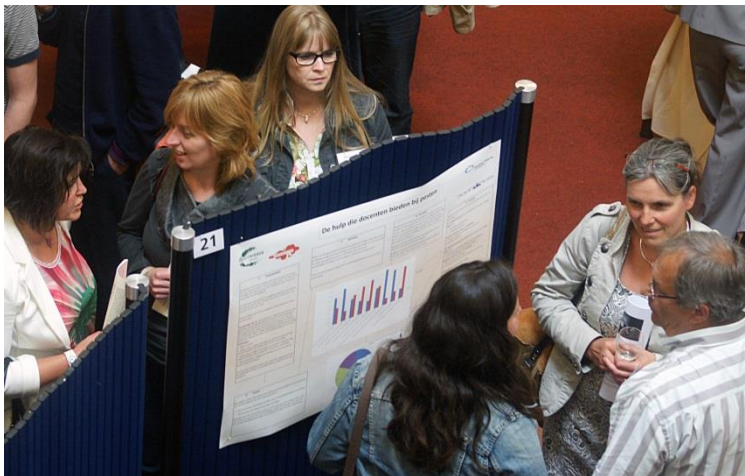
Zaalvoorzitters en presentatoren kunnen bij problemen met de mediavoorzieningen om assistentie ter plaatse vragen via telefoon 08850-78147 Eddie Geraerds-Thesingh zal u dan van dienst zijn.

Koffie, thee en frisdrank

Koffie, thee en frisdrank zijn doorlopend gratis beschikbaar in het restaurant van het Fontysgebouw.

Nazit

Na de afsluiting kunt u onder het genot van een drankje en een hapje napraten over de symposiummiddag.

**Het volgende AOSL-symposium vindt plaats op donderdag 9 juni 2016
Ook dan bent u weer van harte welkom!**

3. Informatie voor presentatoren en zaalvoorzitters

Hieronder treft u **per ronde met parallelsessies** de formats en richtlijnen voor het verloop van de sessies aan:

- Er zijn twee rondes met elk ongeveer 10 parallelsessies waaruit gekozen kan worden door deelnemers.
- Beide rondes duren precies 60 minuten. Tijdens een ronde kan door deelnemers niet van lokaal gewisseld worden.
- Tussen de twee rondes met parallelsessies is er 30 minuten tijd om te wisselen naar het lokaal van de gekozen sessie in de volgende ronde én om de opgestelde onderzoeksposters te bekijken en in gesprek te gaan met de makers.
- Tijdens elke sessie is er in het betreffende lokaal een zaalvoorzitter aanwezig. Hij of zij introduceert de presentatoren, bewaakt de tijd, leidt het nagesprek en zorgt er in de eerste ronde (studenten) voor dat drie neutrale toehoorders na elke presentatie elk individueel een beoordelingsformulier invullen.
- In elke ronde bestaan de sessies uit een presentatie- en een vragen/discussiedeel (zie hieronder).
- Presentaties in de eerste ronde (studenten) mogen niet langer duren dan 15 minuten! Presentaties in de tweede ronde mogen maximaal 20 minuten duren! Tijdsoverschrijdingen zijn niet toegestaan! De start- en eindtijd van elke sessie en daarbinnen de presentatie- en discussietijd wordt (streng) bewaakt door de zaalvoorzitter.

Ronde 1 en 2 parallelsessies: van 14.45-15.45 uur en van 16.15-17.15 uur

- Elke sessie bestaat uit een presentatiedeel en een discussiedeel.
- Bij 2 presentaties in één sessie duurt elke presentatie maximaal 20 minuten en blijven er 20 minuten over voor vragen en discussie.
- Bij 3 presentaties in één sessie duurt elke presentatie maximaal 15 minuten en blijven er 15 minuten over voor vragen uit en discussie met de zaal.
- De zaalvoorzitter bewaakt strikt de tijd en leidt de vragen- en discussieronde.
- Presentatoren in presentatieronde 1 en 2 dienen een stick met hun (ppt) presentatie mee te nemen.

Wisselronde 1 en 2 posterpresentaties: van 14.15-14.45 uur en van 15.45-16.15 uur

- Tijdens de wisselrondes kiest u een of meerdere opgestelde posters waarop verslag wordt gedaan van een kleinschalig onderzoek. U kunt kiezen uit een aanbod van ongeveer 20 posters.
- U loopt naar de betreffende poster en gaat met de makers in gesprek over het gepresenteerde onderzoek. U kunt zich daarbij bijvoorbeeld kort laten informeren over het onderzoek, n.a.v. daarvan vragen stellen en/of gedachten en ideeën uitwisselen.
- Directe interactie en uitwisseling staat centraal in deze presentatievorm.

4. Overzicht posterpresentaties 3^e-jaars FLOS-studenten (van 14.15-14.45 uur en van 15.45-16.15 uur)

<p>Thema: Multimedia</p> <ol style="list-style-type: none">1. Digitale schoolborden en meervoudige intelligentie <i>Studenten: Kevin Damen, Luc Janssen, Peter Koudijs, Laurens van der Laan</i> <i>Flos-begeleider: Meity Feher</i>2. Effectief gebruik van multimedia in de klas <i>Studenten: Esmee Baten, Pim Habets, Dustin van Donzel, Rolf Davis, Boy Radermacher</i> <i>Flos-begeleider: Reggie Berkers</i>3. Moderne multimedia in het economie onderwijs <i>Studenten: Jeffrey van Wylick, Mikel Wolters, Nieck Huygen, Maurice Geraedts, Maud Naus</i> <i>Flos-begeleider: Frank Schure</i>4. Uitleg grammatica via Prezi <i>Studenten: Sylvana Bartels, Anouk Schmitt, Vera Ritzen, Denise Jongen</i> <i>Flos-begeleider: Hanneke Theelen</i>5. Onderzoek naar Magister <i>Studenten: Edo de Vries, Patrick Brouwers, Djim Hussem, Koen van Kemenade</i> <i>Flos-begeleider: Reggie Berkers</i>	<p>Thema: Keuzebegeleiding</p> <ol style="list-style-type: none">6. Studieloopbaanbegeleiding <i>Studenten: Kevin Slapak, Koen Claassen, Nancy Peters</i> <i>Flos-begeleider: Raf Ensink</i>7. Sectorkeuze <i>Studenten: Chris Weerts, Marijn Miller, Tim Paulissen, Robin van Kempen</i> <i>Flos-begeleider: Raf Ensink</i>8. Keuze voor de toekomst <i>Studenten: Josien Verheijden, Joyce Hamers, Peggy Schmeetz, Claudia Coenen</i> <i>Flos-begeleider: Jimmy van Rijt</i>9. De invloed van 'it's up to you' in het voortgezet onderwijs <i>Studenten: Milou van Dael, Floor Huijterjans, Stacey Raven</i> <i>Flos-begeleider: Jimmy van Rijt</i>
<p>Thema: Taalonderwijs</p> <ol style="list-style-type: none">10. Bèta taalsteun <i>Studenten: Rick Blom, Ivo Claessen, Bram Linnartz</i> <i>Flos-begeleider: Frank Schure</i>11. Dyslexie <i>Studenten: Dean Linssen, Maxime Mertens, Niek Jordens, Dionne Vasmeer</i> <i>Flos-begeleider: Frank Schure</i>12. Motiverend taalonderwijs <i>Studenten: Jop Roossen, Bo Goldschmits, Tahnee op het Veld, Simone Schütz, Jessica Plompen</i> <i>Flos-begeleider:</i>	<p>Thema: Sociale veiligheid / gezond / groen</p> <ol style="list-style-type: none">13. Waardering pestbeleid <i>Studenten: Jill Engelen, Kim Huijnen, Patty Visser, Judith Wijnhoven</i> <i>Flos-begeleider: Jimmy van Rijt</i>14. De gezonde school <i>Studenten: Jori Videc, Dennis van der Beek, Yannek van Schendel, Tom van den Eijnden</i> <i>Flos-begeleider: Peter Verheesen</i>15. Groene en gezonde school <i>Studenten: Michelle Delboeuf, Inez Marell, Kelly Bogaert, Inge Caelen</i> <i>Flos-begeleider: Peter Verheesen</i>

Thema: Didactiek

16 Muzikale begeleiding bevordert zelfstandig leren

Studenten: Hannah Downs, Bonnie den Boer, Paul Derix, Heather Deckers
Flos-begeleider: Hanneke Theelen

17 Motiveren door belevingswereld

Studenten: Roy Hendricks, Wesley Denie, Marc Beckers, Trevor van Kuijk
Flos-begeleider: Dave van Breukelen

18 Verandering motivatie

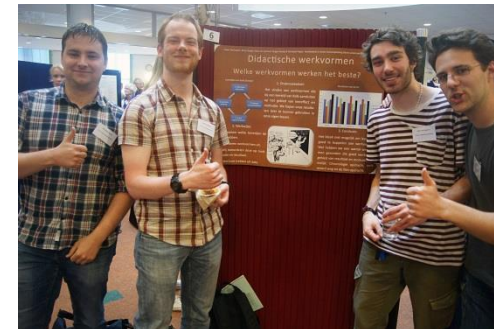
Studenten: Laure ter Horst, Jordi Janssen, Ivo Wintraeken, Mark Mennens,
Koen van der Werf
Flos-begeleider: Dave van Breukelen

19 Flipping the Classroom

Studenten: Francis van der Kolk, Laurie Peeters, Madelon Verdonshot, Jenny Sterk
Flos-begeleider: Hanneke Theelen

20 Doc(I)eren

Studenten: D. Coumans, J. King, B. Kurtic, S. Tonnaer
Flos-begeleider: Meity Feher

5. Presentaties 1^e parallelsessie: 4^e-jaars FLOS-studenten (14.45-15.45 uur)

Leesmotivatie activeren	Lokaal 2.13	ICT tool als didactisch hulpmiddel	Lokaal 1.27b
<p>Zaalvoorzitter: Susan Beckers</p> <ul style="list-style-type: none">Heeft sociaal lezen invloed op de literaire competentie? <i>Ilona Franssen, Scholengemeenschap Sint Ursula, Horn (ilona.franssen@hotmail.com)</i> Sociaal lezen houdt in dat een leerling tijdens het lezen van een boek een platform (bijvoorbeeld Instagram) bijwerkt. Het doel van dit onderzoek is erachter komen welk effect sociaal lezen heeft op de literaire competentie van een leerling. Aan de hand van literatuurstudie is een lessenserie sociaal lezen ontworpen. Vervolgens is de lessenserie uitgevoerd in een tweedejaars vmbo-t klas. De onderzoeksmethoden waren: enquêteren, observeren en interviewen. Uit de onderzoeksresultaten kan worden afgelezen of de lessenserie met de sociale verwerkingsopdracht effect heeft op de literaire competentie van een leerling.Boekpromotie in de brugklas <i>Door Eveliene Smeets, Trevianum Scholengroep (eveliene.smeets@student.fontys.nl)</i> Onderzoek toont aan dat het promoten van boeken een succesvolle manier is om jongeren aan het lezen te krijgen. Maar wie kan een jeugdboek het best promoten? Zijn dat de leeftijdsgenoten van de leerlingen, of juist de docent die voor de klas staat? Twee brugklassen maken op een verschillende manier kennis met voor hen onbekende jeugdboeken. Door middel van enquêtes en interviews werd onderzoek welke wijze van promoten manier het leesplezier vergoot. De verwachting was dat boekpromotie door klasgenootje het meeste effect heeft op leerlingen.Integratie van literatuur in bestaand lesmateriaal? <i>Farah Sawed, Niekee, Roermond (farah.sawed@student.fontys.nl)</i> Het integreren van literatuur in een Engels les is van groot belang. Het is een effectieve manier om leerlingen bekend te maken met het Engelse vocabulaire, maar ook met een taal in een specifieke context. De aanpak die gebruikt is om literatuur te integreren is het maken van een 'lesson cycle'. Hierbij hebben leerlingen de vrije keuze hebben om hun eigen Engelse leesmateriaal te kiezen. De onderzoeksresultaten zijn gebaseerd op enquêtes en het bestuderen van theorie. De resultaten geven een beeld die verschillende manieren van integreren van literatuur in de les en van leesbehoeftes die leerlingen hebben.	<p>Zaalvoorzitter: Hanneke Theelen</p> <ul style="list-style-type: none">Inzicht in leesattitude door digitale verwerkingsvorm van een boek <i>Laura Vroomen, Bernardinuscollege, Heerlen (laura.vroomen@student.fontys.nl)</i> Het doel van dit onderzoek was het effect op de leesattitude nagaan middels een digitale verwerkingsvorm van een gelezen boek. Er is gebruik gemaakt vragenlijsten en interviews. De onderzoeksresultaten geven inzicht in verandering in de leesattitude van de leerlingen en kunnen dienen als basis voor de opzet van een nieuw leesbevorderingsproject.Invloed van de tool Plickers op de motivatie en studieresultaten van havo-3 leerlingen voor natuurkunde ? <i>Martijn Hellenbrand, Trevianum scholengroep, Sittard. (martijn.hellenbrand@student.fontys.nl)</i> Het doel van dit onderzoek is om de motivatie te verhogen in de klas door het toepassen van een digitale tool. Ook wordt nagegaan of studieresultaten beïnvloed worden. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de online tool Plickers. Via het gebruik van Plickers worden leerlingen individueel aangesproken om antwoord te geven op een vraag. Middels een QR-code geven zij antwoord op de vraag en laat dit scannen door de docent. Op het scherm verschijnt het gegeven antwoord en het correcte antwoord waardoor middels een klassengesprek kan worden nagegaan of en waarom het gegeven antwoord klopt.Een onderzoek naar de effectiviteit van ondersteunende websites bij natuurkunde <i>Priscilla Maas, Natuurkunde (Priscilla.Maas@student.fontys.nl)</i> Veel scholen maken tegenwoordig gebruik van websites ter ondersteuning van een schoolvak. Maar helpt dit de leerlingen wel? Beïnvloedt dit de leerresultaten van leerlingen? Is het de tijd waard die leraren in een website steken?		

Leerstijlen als didactisch uitgangspunt

Lokaal 2.27b

Zaalvoorzitter: Reggie Berkers

- **Multiple Intelligences In The Classroom**
Devon Beunen, Trevianum Scholengroep, Sittard (d.beunen@student.fontys.nl)
Iedere leerling leert op een andere manier en heeft verschillende sterke punten: dit is waar de theorie van meervoudige intelligenties over gaat. Het doel van dit onderzoek is om uit te vinden of lessen die zijn aangepast op de intelligenties van een klas de cijfers voor grammatica en vocabulaire verhoogt. Twee klassen worden aan het eind van vier weken getoetst, waarbij één klas vier weken lang aangepaste lessen krijgen, gebaseerd op de meest voorkomende intelligentie. De onderzoeksresultaten motiveren leraren om hun lessen gevarieerd aan te bieden.
- **Leertypegericht leren**
Bora Uludag, Eykhagen College (B.uludag@student.fontys.nl)
Als je een proefwerk of een schriftelijke overhoring nakijkt, stel je vaak vast dat de leerling moeite heeft gedaan om te leren en toch nog een heleboel onnodige fouten maakt. Op zoek naar een hulp bij het leren, kwam ik in aanraking met diverse leertypes, namelijk: de auditieve, de visuele, de motorische en de intellectuele leerling. Met een leertypetest en aansluitend een lessenserie waarin rekening wordt gehouden met de genoemde leertypes, wil ik achterhalen of leerlingen daadwerkelijk gevoelig zijn voor een bepaald waarnemingskanaal. Kan ik mijn leerlingen daardoor bewust maken dat het wellicht zinvol en effectief is in toekomst hun leren op hun leertype af te stemmen?
- **Lesmateriaal ontwikkelen voor het vmbo**
Tim van de Voort, Bonnefanten College (t.vandevooort@student.fontys.nl)
Hoe ontwikkel je goed lesmateriaal voor je leerlingen? Het doel van dit onderzoek was om leerlingen effectiever te laten leren door middel van zelfontworpen lesmateriaal. Hiervoor is eerst onderzoek gedaan naar de verschillende manieren waarop een kind kan leren. Door bijvoorbeeld te variëren in samenwerkingsvorm en het gebruik van een goede context, kunnen betere resultaten geboekt worden. Dataverzameling vond plaats door middel van een enquête in de klas en een analyse van een gemaakt proefwerk. De onderzoeksresultaten geven inzicht in verschillen en overeenkomsten tussen een klas waar het normale leerboek is gebruikt en een klas waarbij het eigen ontworpen materiaal is gebruikt.

Spreekvaardigheid bevorderen

Lokaal 1.13

Zaalvoorzitter: Ferun Böttcher

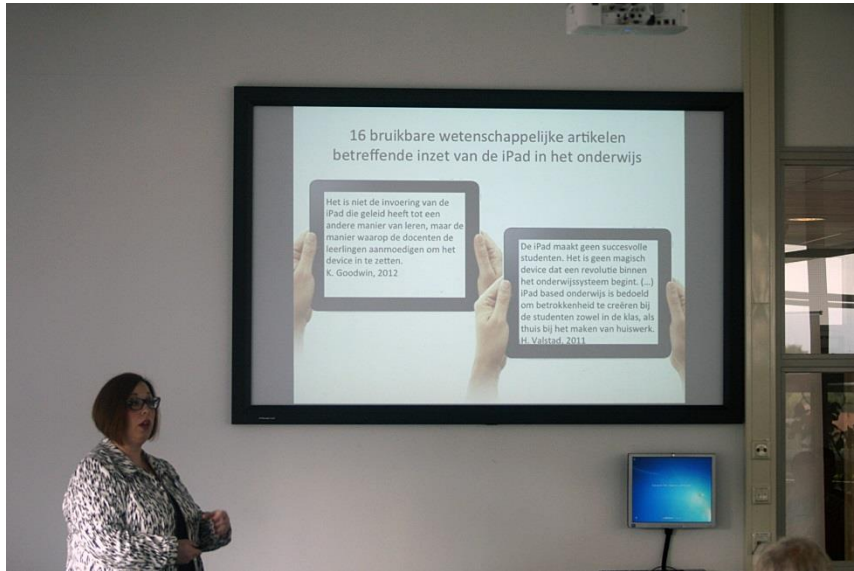
- **Explicit phonological instruction in the EFL classroom**
Sharon von Lümich, Philips van Horne, Weert
s.vonlumich@student.fontys.nl; s.vonlumich@lvo-weert.nl
Teaching pronunciation seems to be one of the most tricky parts of teaching a language. How do we teach pronunciation? How can we correct students' pronunciation if it is not correct? One method of doing this is using explicit phonological feedback, meaning correcting students on the spot and in an explicit manner so they know what part of their utterance is incorrect. The students in this research were first taught one pronunciation lesson, in which six elements of pronunciation were taught. After this lesson, they were given explicit phonological feedback during three weeks of lessons as necessary. After the research period, students were tested to see if their pronunciation has improved.
- **Motivatie en het gebruik van Engels in tweetalig onderwijs**
Laura Kubben, Sint-Jan College te Hoensbroek (laura@laurakubben.com)
Vele scholen bieden, naast het reguliere programma, ook een tweetalig programma aan, waarbij doeltaal voertaal is. Echter stuit men steeds vaker op een bepaald fenomeen: de motivatie van de leerlingen om de doeltaal daadwerkelijk als voertaal te gebruiken gaat bij vele studenten bij deze onderwijsvorm achteruit. Het onderzoek was erop gericht om na te gaan of het verbeteren van de omstandigheden waarin intrinsieke motivatie mogelijk verbeterd wordt, een hogere frequentie van 'doeltaal is voertaal' tot gevolg heeft. Het onderzoek geeft inzicht in hoe motivatie zich manifesteert in een klassensituatie, hoe die verbeterd kan worden, en of dit daadwerkelijk leidt tot een verbeterde motivatie en houding van de studenten tegenover het 'doeltaal is voertaal' principe.
- **Kerkraads dialect: handig of niet?**
Siri Custers, Beroepscollege Parkstad, Holtz Heerlen (s.custers@student.fontys.nl)
De voorkennis van leerlingen kan enorm verschillen, ook bij het leren van een moderne vreemde taal. Het doel van dit onderzoek is te bekijken of de leerlingen die het Kerkraads dialect beheersen in het voordeel zijn bij het leren van de Duitse taal. Er is gekozen voor het Kerkraads dialect omdat dit veel overeenkomsten toont met de Duitse taal. Door middel van werkbladen wordt er vastgesteld of deze leerlingen een bredere Duitse woordenschat hebben. Daarnaast wordt er via stemopnames geluisterd of de uitspraak beter is. Er wordt verwacht dat leerlingen baat hebben bij het spreken van het Kerkraads dialect.

Woordenschat ontwikkelen

Lokaal 3.02

Zaalvoorzitter: Laura Theunissen

- **Spiele im Deutschunterricht; Nur zum Spaß oder auch zum Lernen?**
Sharon Corbeij, Grotius College (s.corbeij@student.fontys.nl)
Tijdens mijn stages heb ik gemerkt dat leerlingen graag leren met behulp van spellen. Dit wilde ik combineren met het leren van woorden. Het doel van dit onderzoek was om te onderzoeken of de inzet van spellen bij het leren van woorden tijdens de Duitse les ervoor zorgt dat de woorden beter geleerd worden. Ik heb hiervoor twee havo2 klassen gebruikt. In een klas heb ik de Duitse woorden op de "traditionele manier" geleerd door de woorden uit te spreken en te laten schrijven. In de andere klas heb ik de Duitse woorden geleerd m.b.v. spellen. De onderzoeksresultaten laten zien dat er qua cijfers niet veel verschil tussen de beide klassen is.
- **"Grens van onze taal is de grens van onze wereld"**
Sjors Nijjens, Het Kwadrant (s.nijjens@student.fontys.nl)
Hierbij is onderzoek gedaan naar of het meer aandacht geven aan de woordenschat in de lessen maatschappijleer een positief effect op de resultaten.

Leerstrategieën rekenen/wiskunde Lokaal: Schouburg, Charles Eykzaal

Zaalvoorzitter: Kevin de Bruijn

- **Procentberekeningen**
Sander Wijsman, Sintermeertencollege. (s.wijsman@student.fontys.nl)
Procentberekeningen, het lijkt soms een onmogelijke taak voor leerlingen. Bij iedere toets, vraag of overhoring zijn het vrijwel altijd dezelfde leerlingen die uitvallen op dit onderdeel. Dit is niet alleen frustrerend voor de leerling maar ook voor de docenten die zich alle moeite doen om hun kennis over te dragen. Naast de vakken waarin procentberekeningen van belang zijn, is er nu ook nog de verplichte rekentoets met de nodige procentberekeningen. Het is dus tijd voor actie.
- **Probleemoplossen als leerlijn**
Yannick Hermans, Sg. Groenewald, Stein, (y.hermans@student.fontys.nl)
Een deel van de wiskunde examenopgaves wordt een beroep gedaan op het probleemoplossend vermogen van de leerling. Er wordt geconstateerd dat het bij leerlingen schort aan het oplossen van problemen binnen de wiskunde. Helaas vind je in de huidige wiskundemethoden weinig lesstof die hier betrekking op heeft. Probleemoplossen is het zelfstandig toepassen en flexibel inzetten van wiskundige vaardigheden in geheel nieuwe situaties. Hoe kun je het probleemoplossend vermogen bevorderen? Dit literatuuronderzoek levert een eerste versie van een leerlijn probleemoplossen die zal bijdragen aan het bevorderen van het flexibel inzetten van wiskundige vaardigheden in de brugklas van havo-vwo.
- **Leerlingen laten kiezen of niet?**
Branco Dortangs, Graaf Huyn College, Geleen (b.dortangs@student.fontys.nl)
Het doel van dit onderzoek is het vergroten van het zelfstandig leren van leerlingen binnen de klas. Hiervoor heb ik de volgende manieren die vanuit de literatuur komen gebruikt: Het geven van keuzes en het geven van positieve feedback. Dit is gedaan door de leerlingen gedeeltelijk zelf te laten kiezen uit de opdrachten. In de praktijk is via een enquête onderzocht of de bovenstaande punten de motivatie van leerlingen vergroten. Uit dit onderzoek blijkt dat de leerlingen door deze toename in zelfstandigheid vaker kiezen voor het maken van extra opdrachten. Ook maken de leerlingen beter het huiswerk.

Leren leren

Lokaal 0.01

Zaalvoorzitter: Lotte Lathouwers

- **Leesvaardiger via samenwerkend leren**
Nadine Storken, Connect College Echt (nsn@g.connectcollege.nl)
Het doel van dit onderzoek is de invloed van coöperatieve werkvormen bij het onderdeel leesvaardigheid in kaart brengen en dan specifiek bij het gebruiken van leesstrategieën. Door het beter toepassen van leesstrategieën kan die leesvaardigheid verhoogd worden. Naast het verbeteren van de leesstrategieën is gekeken naar de invloed van coöperatieve werkvormen tijdens het aanleren én toepassen van de leesstrategieën.
- **Werkt leren leren?**
Funs Peters, Niekée, Roermond (funs.peters@student.fontys.nl)
Verbeteren de resultaten van de leerlingen wanneer ze leren hoe ze moeten leren? Het doel van het onderzoek is om te achterhalen bij welke deelvaardigheden de problemen van het 'leren leren' zich voordoen. Aan de hand van een uitgebreide literatuurstudie is een vooronderzoek uitgevoerd dat problemen bij het 'leren leren' in kaart brengt. Vervolgens worden deze problemen aangepakt in een lessenserie. Uit de onderzoeksresultaten kan worden afgelezen of de lessenserie met aandacht voor het 'leren leren' invloed heeft op leerprestaties van een leerling.
- **Mindmappen, voor een beter geheugen en creatiever denken.**
Pauline Leenders, Trevianum Scholengroep, Sittard (p.leenders@student.fontys.nl)
De hersenen van de mens hebben miljarden neuronen, die veel contacten kunnen leggen met andere neuronen. Het aantal contacten dat een neuron zou kunnen maken zou een getal worden met een één en achtentwintig nullen. En toch gebruiken wij onze hersenen niet optimaal. Het probleem bij het leren is dat wij vooral onze linkerhersen helft gebruiken. Door het gebruik van mindmappen zouden we beide hersenhelften goed tegelijkertijd gebruiken waardoor ze beter kunnen functioneren. Hierdoor zouden we automatisch beter en sneller kunnen leren. Ik ben gaan mindmappen met een klas, om te kijken of de resultaten zouden verbeteren door dit leermiddel. De onderzoeksresultaten geven inzicht in wat het effect van mindmappen is bij het vak aardrijkskunde in de onderbouw op de resultaten van de leerlingen.

Keuzebegeleiding

Lokaal: studentenruimte Ovaal 2(e verdieping)

Zaalvoorzitter: Peter Verheesen

- **Voorlichting? Toekomstperspectief!**
Maud van Leeuwen, geschiedenis (maud.vanleeuwen@student.fontys.nl)
Bij het maken van een profielkeuze komen een hoop factoren kijken. Het doel van het onderzoek is inzicht te krijgen in welke factoren de grootste invloed hebben op de profielkeuze. Hierdoor kan er gekeken worden of deze factoren aansluiten bij de begeleiding van de profielkeuze. Om te achterhalen welke factoren van invloed zijn op de profielkeuze is een enquête afgenomen bij de leerlingen. De enquête is ook afgenomen bij de sectie aardrijkskunde en de decaan. Zo kon er een vergelijking worden gemaakt, tussen het beeld dat zij hebben van de factoren die van invloed zijn en de factoren die in de praktijk van invloed zijn op de profielkeuze. Vervolgens is er een bijeenkomst geweest met de sectie aardrijkskunde en de decaan om te kijken of de huidige begeleiding van de profielkeuze past bij de factoren die van invloed zijn op de profielkeuze.
- **Het verbeteren van het beroepsbeeld van de vmbo-leerling**
Laurens-Jan Boven, Eykhagen Landgraaf (l.bovens@student.fontys.nl)
De resultaten van het laatste onderzoek naar het beroepsbeeld van vmbo-leerlingen waren allerminst goed te noemen. Leerlingen hadden totaal geen realistisch beeld van beroepen. Dit onrealistische beroepsbeeld leidt tot een slechte studiekeuze, die op haar beurt weer leidt tot een verhoogde uitval. Reden genoeg voor scholen om hierin te investeren. In dit onderzoek ben ik daarom op zoek gegaan naar een manier om deze situatie te verbeteren. Leerlingen hebben gedurende 7 weken gewerkt met een lesmodule waarin ze taken kregen die kenmerkend waren voor bepaalde beroepen. Om het effect te meten is zowel voor als na de interventie exact dezelfde meting gedaan.

Gepersonaliseerd / zelfstandig leren

Lokaal 0.04

Zaalvoorzitter: Meity Feher

- **Keuzewerktijdduren**

Aniek Peters, Connect College, [Echt \(aniek.peters@student.fontys.nl\)](mailto:aniek.peters@student.fontys.nl)

Luc van den Boogaart, Connect College, [Echt \(lbt@g.connectcollege.nl\)](mailto:lbt@g.connectcollege.nl)

Op veel middelbare scholen in Nederland is het onderwijs nog traditioneel ingericht: de school bepaalt vaak wat de leerling nodig heeft. Het Connect College wil onderwijs aanbieden dat meer gericht is op de individuele leerling, waarbij de keuze en zelfstandigheid van de leerling centraal wordt gesteld. Daarom zijn dit schooljaar de keuzewerktijdduren (KWT- uren) ingevoerd. In dit onderzoek worden enkele aspecten van de keuzewerktijdduren gepresenteerd. Enerzijds zal het gaan over hoe de keuzewerktijdduren organisatorisch en inhoudelijk het beste kunnen worden ingezet in de bovenbouw van de havo en het vwo en anderzijds over hoe de leerlingen in de bovenbouw van het vmbo optimaal begeleid kunnen worden bij het maken van een goede KWT- keuze. Om dit te onderzoeken zijn er enquêtes bij zowel de leerlingen als de docenten afgenomen om de mening omtrent de keuzewerktijdduren te peilen. De onderzoeksresultaten geven inzicht in de wensen en behoeften van leerlingen en docenten.

- **Kan "flipping the classroom" bijdragen aan meer (praktijk)les?**

Hans van den Elsen, h.vandenelsen@student.fontys.nl

"Flipping the classroom" dat hoor je de laatste tijd vrij vaak, vooral in de docentenkamer. Leidt de inzet van "flipping the classroom" tot betere studieresultaten? En komt er door de inzet van "flipping the classroom" meer lestijd voor praktisch werk vrij? Wat "flipping the classroom" nu precies inhoudt is uit de gevonden literatuur naar voren gekomen. In dit onderzoek is "flipping the classroom" in 2 klassen toegepast terwijl 2 andere klassen op traditionele wijze hebben les gekregen. Bij alle leerlingen is een enquête afgenomen voordat "flipping the classroom" werd ingezet, maar ook na "flipping the classroom".

Didactieken aardrijkskunde / geschiedenis

Lokaal 0.09

Zaalvoorzitter: Bart Geurden

- **Toetsontwikkeling**

Jana Dauven, Trevianum Scholengroep, Sittard

J.dauven@student.fontys.nl

Toetsontwikkeling staat hoog op de theoretische en onderwijskundige agenda. Hoe maak je een kwalitatief goede toets? Draagt een kwalitatief goede toets bij aan de ontwikkeling van het leerproces van de leerlingen? Is het analyseren van een toets zinvol? Kortom hoe kan men zo efficiënt mogelijk een kwalitatief goede toets ontwerpen en analyseren. Tijdens mijn onderzoek heb ik literatuuronderzoek verricht, een aantal toetsen ontworpen en aan de hand van verschillende formats geanalyseerd. Aan het einde van mijn onderzoek kan ik concluderen dat leerlingen beter scoren bij een toets met veel kennis- vragen (reproductie) dan bij een toets met veel inzichtvragen. Door het analyseren en bespreken van een toets krijgt zowel de docent als de leerling inzicht in het leerproces van de leerling. De gegevens die uit de analyse komen kun je vervolgens gebruiken om je lessen aan de behoeften van de leerlingen aan te passen.

- **Mijn geschiedenis en historisch denken en redeneren**

Ken Stassen k.stassen@student.fontys.nl

Dit onderzoek heeft als onderwerp de industriële geschiedenis van Limburg die dit jaar, het Jaar van de Mijnen, veel media-aandacht heeft gekregen. Ik heb onderzocht of behandeling van de mijngeschiedenis een toegevoegde waarde heeft voor het reguliere geschiedeniscurriculum. Ik heb mij bij het onderzoek vooral gericht op de cultureel-mentale aspecten van de industriële (mijn)revolutie in Limburg. Ik heb twee zaken onderzocht: op de eerste plaats of en in hoeverre de behandeling van de cultureel-mentale aspecten van de industriële geschiedenis van Limburg een toegevoegde waarde hebben voor de reguliere leerboekstof over de industriële geschiedenis. Op de tweede plaats ben ik nagegaan in hoeverre de behandeling van deze aspecten van de mijngeschiedenis geschikt is om historisch denken en redeneren aan te leren bij de leerlingen.

6. Beschrijvingen 2^e parallelsessie: zittende docenten/promovendi (16.15-17.15 uur)

Leesonderwijs	Lokaal 1.13	Keuzewerktijd	Lokaal 0.04
<p>Zaalvoorzitter: Frits Criens</p> <ul style="list-style-type: none">• Sorteertaak: effectief instrument bij leesvaardigheidstraining <i>Marjolein Koeman, Philips van Horne SG (marjoleinkoeman78@hotmail.com)</i> Effectieve leesvaardigheidstraining betekent: leeskilometers maken, woordenschat vergroten, oefenen met leesstrategieën, oefenen met structureren en het opbouwen van kennis van de wereld. Het doel van dit onderzoek is om docenten praktische handvatten te geven bij het begeleiden van leerlingen in leesvaardigheidstraining. Centraal staan: tekstbegrip, motivatie en activerende didactiek. De sorteertaak blijkt een goed middel om het tekstbegrip te vergroten en te meten. De onderzoeksresultaten geven inzicht in effectieve instrumenten en didactische werkvormen die docenten kunnen inzetten in de klas bij het vergroten van de leesvaardigheid van hun leerlingen.• Taakgerichtheid: Het vergroten van de leerling-taakgerichtheid door middel van activerende werkvormen binnen (MVT) leesonderwijs <i>Janneke Hermans, Sandra Michiels en Sharon Wolfs, Radboud Docenten Academie. Presentatie door Sharon Wolfs, Trevianum Scholengroep te Sittard (s.wolfs@trevianum.nl)</i> Uit onze onderzoekspraktijk herkenden Janneke en Sandra, mijn klasgenoten op de Radboud Docenten Academie, en ik dat leerlingen een lage taakgerichtheid tijdens leesvaardigheidsonderwijs. In onze colleges leerden wij over het wondermiddel “activerende werkvormen” en wij wilden onderzoeken of dit wondermiddel ook echt een wondermiddel is. We hebben verschillende activerende werkvormen ingezet en tijdens de lessen op verschillende manieren de taakgerichtheid van onze leerlingen gemeten. Onze conclusie was dat de taakgerichtheid dankzij de activerende werkvormen omhoog is gegaan, maar de omgevingsfactoren erg van invloed zijn op de taakgerichtheid.	<p>Zaalvoorzitter: Pieter Janssen</p> <ul style="list-style-type: none">• MEGAband: Maatwerk voedt talent op een stevig fundament <i>Samira Ben Brahim (sombsb05@soml.nl), Maartje Janssen (sombmb15@soml.nl) en Raoul Haenbeukers (r.haenbeukers@maastrichtuniversity.nl) BC Broekhin te Roermond.</i> Hoe realiseer je een gefundeerde onderwijskundige verandering? Het project MEGAband vertelt het verhaal van een idee van een schoolleider. Onderzoek fundeert ideeën, geeft inzichten om een koers te bekrachtigen of bij te stellen. Onderzoek zet aan tot denken en dialoog. Het project MEGAband vertelt het verhaal van hoe onderwijs en onderzoek (Universiteit Maastricht) de handen in elkaar hebben geslagen om een onderwijskundige verandering te funderen, om inzichten te creëren die leiden tot dialoog in het onderwijsveld. Ontwikkeling van de docent, gestuwd door onderzoek. In deze bijeenkomst staat ook de ontwikkeling op het gebied van de docent in zijn vakgebied en het mentoraat centraal. We willen graag met alle geïnteresseerden in dialoog over het fundament van het project MEGAband: eigenaarschap en ondernemerschap bij docenten en leerlingen.• Keuzewerktijduren <i>Aniek Peters, Connect College locatie havo/ vwo, te Echt (apt@g.connectcollege.nl) Luc van den Boogaart, Connect College locatie vmbo, te Echt (lbt@g.connectcollege.nl)</i> Op veel middelbare scholen in Nederland is het onderwijs nog traditioneel ingericht: de school bepaalt vaak wat de leerling nodig heeft. Het Connect College wil onderwijs aanbieden dat meer gericht is op de individuele leerling, waarbij de keuze en zelfstandigheid van de leerling centraal wordt gesteld. Daarom zijn dit schooljaar de keuzewerktijduren (KWT- uren) ingevoerd. In dit onderzoek worden enkele aspecten van de keuzewerktijduren gepresenteerd. Enerzijds zal het gaan over hoe de keuzewerktijduren organisatorisch en inhoudelijk het beste kunnen worden ingezet in de bovenbouw van de havo en het vwo en anderzijds over hoe de leerlingen in de bovenbouw van het vmbo optimaal begeleid kunnen worden bij het maken van een goede KWT- keuze. Om dit te onderzoeken zijn er enquêtes bij zowel de leerlingen als de docenten afgenomen om de mening omtrent de keuzewerktijduren te peilen. De onderzoeksresultaten geven inzicht in de wensen en behoeften van leerlingen en docenten.		

Studiesucces

Lokaal 1.27b

Zaalvoorzitter: Jimmy van Rijt

- **Connecting Worlds**

Olaf van Egdom (so.egdom@sintermeerten.nl) en Guido Timmermans (gpmtimmermans@sintermeerten.nl), Sintermeertencollege

In hun presentatie gaan Olaf van Egdom en Guido Timmermans in op twee aspecten van hun onderzoek: Het verrichten van een onderzoek naar de afstroom van de havo op het Sintermeertencollege en de samenwerking met de universiteit Maastricht en de Onderwijsinspectie binnen de Educatieve agenda.

- **Is het studiesucces op de vrijeschool groter dan op andere scholen?**

Een matchingsonderzoek tussen een vrijeschool en reguliere scholen in Maastricht. Gerlach van Wersch, Bernard Lievegoed School, Maastricht (g.vanwersch@lvomaastricht.nl)

De aanleiding voor dit onderzoek was het feit dat de Bernard Lievegoed School (BLS) nog niet beschikte over een aparte kwaliteitskaart. Daarom was er geen informatie over de doorstroom en verblijfsduur van leerlingen van de BLS (een vrijeschool). In een quasi experimentele opzet zijn alle 356 tl-, havo- en vwo-leerlingen van de BLS uit 5 opeenvolgende cohorten (de experimentele groep) 1 op 1 gekoppeld aan leerlingen met vergelijkbare instroomkenmerken uit de overige VO-scholen in Maastricht (de controlegroep). Daarbij wordt het "onderwijs op de BLS" beschouwd als de interventie. Analyse toont aan dat de BLS significant meer opstroom kent.

- **Afstroom in de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Professionals uit de onderwijspraktijk, onderzoekers en beleidsmakers gezamenlijk aan de slag met het vraagstuk 'afstroom'.**

Esmee Jonk, onderzoeker aan Maastricht University/Inspectie van het Onderwijs, (e.jonk@owinsp.nl)

Uit gesprekken met scholen, zowel met docenten als met schoolleiders, blijkt de afstroom in de onderbouw van het voortgezet onderwijs een belangrijk vraagstuk te zijn waar de praktijk mee worstelt. In de Academische Werkplaats Onderwijs gaan onderzoekers van Maastricht University en de Onderwijsinspectie gezamenlijk aan de slag met VO-docenten om de afstroom in de onderbouw van het voortgezet onderwijs nader te onderzoeken. Door gezamenlijk de dialoog aan te gaan tijdens een reeks workshops wordt getracht tot meerdere inzichten te kunnen komen om ervoor te zorgen dat er minder leerlingen afstromen naar een lager onderwijsniveau.

Begeleiding

Lokaal: studentenruimte Ovaal 2(e verdieping)

Zaalvoorzitter: Janneke Sanders

- **Ervaringen op het gebied van loopbaan-oriëntatie en- begeleiding binnen Philips van Horne S.G.**

Vida Fakhri, Fontys Hogeschool HRM & Psychologie, Eindhoven (v.fakhri@student.fontys.nl)

Eén van de belangrijkste taken van het voortgezet onderwijs is om te zorgen dat leerlingen op een passende plek terecht komen in het vervolgonderwijs. Een goede loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) is daarbij van essentieel belang. Het doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in de ervaringen van de LOB-docenten, en in de ervaringen en de behoeften van de leerlingen en de ouders met betrekking tot het LOB-programma. Uit het onderzoek is voornamelijk gebleken dat men structuur en duidelijkheid mist in het LOB-programma. De onderzoeksmethode die is ingezet tijdens het onderzoek heet triangulatie.

- **Mentoraat op maat 2015**

Karin Soons, BC Broekhin te Roermond (sombks02@soml.nl)

Heeft een betere koppeling tussen 4 havo leerling en mentor invloed op de vertraging die de leerlingen oplopen? (slechte cijfers, doublures en uitval). In dit artikel wordt onderzocht of de motivatie van mentoren een positief effect heeft op de leerprestaties van leerlingen. Ook wordt onderzocht of een betere koppeling tussen mentor en leerling betere prestaties oplevert bij leerlingen. Uit onderzoek blijkt dat er een positief verband is tussen bepaalde persoonlijkheidstrekken en de kwaliteit van de mentor. Persoonlijkheidstrekken die genoemd worden zijn; intrinsieke motivatie; doelgerichtheid, consciëntieusheid, extravertie en flexibiliteit. Er worden persoonlijkheidsvragenlijsten gebruikt om mentoren en leerlingen aan elkaar te koppelen.

- **Pesten en het geven van pestlessen in de klas**

Debbie Savelkoul, Sint Jan Hoensbroek (d.savelkoul@lvo-parkstad)

Ondertitel: Een onderzoek naar het verminderen van pesten.

Engels spreken

Lokaal 3.02

Zaalvoorzitter: Lynn Lybaert

- **Spreekvaardigheid Engels in de bovenbouw**
Eric Woelk, Trevianum Scholengroep Sittard, (eric.woelk@gmail.com)
Hoe krijg je leerlingen in de bovenbouw gemotiveerd Engels te spreken in de les? Met de onderzoeksmethode van Creswell, de zogeheten 'explanatory design'-methode met als subrichting 'participant-selection' is onderzocht hoe je de leerlingen aan de hand van actueel, authentiek lesmateriaal veel Engels op niveau laat spreken in de les, en hen voorbereidt op hun mondelinge examens en een maatschappij waarin Engels steeds noodzakelijker wordt.
- **Teaching the Dutch How to Pronounce English**
Frans Hermans, lerarenopleider Engels, Fontys Lerarenopleiding Sittard (f.hermans@fontys.nl)
In dit onderzoek bestuderen we de meest gemaakte uitspraakfouten door Nederlanders die Engels spreken. Hierbij wordt gebruik gemaakt van sounddata verkregen door geluidsopnames van leerlingen in het voortgezet onderwijs. De meest voorkomende fouten worden gecategoriseerd. Vervolgens wordt een onderwijsprogramma geschreven voor docenten Engels die lesgeven aan leerlingen in het voortgezet onderwijs. Het programma beoogt docenten in het voortgezet onderwijs te professionaliseren door, naast het aanbieden van e-learning materiaal, een praktische benadering van de theorie met betrekking tot fonetiek te presenteren. De nieuwe aanpak wordt na een testperiode van een half jaar geëvalueerd. Ook hiervoor worden weer geluidsopnames gebruikt. Door geluidsfragmenten te laten beoordelen door native speakers, wordt gemeten welke fragmenten het geloofwaardigst overkomen. De fragmenten bestaan uit opnames van leerlingen die volgens de nieuwe aanpak les gevolgd hebben en leerlingen die niet volgens de nieuwe aanpak gewerkt hebben. Er wordt gemeten in hoeverre de nieuwe aanpak bijgedragen heeft tot een grotere geloofwaardigheid van de spreker.

Kwaliteit van leraren

Lokaal 2.27b

Zaalvoorzitter: Sonja Heynsdijk

- **Tevredenheid van nieuwe leraren over hun inductieprogramma**
Sanne ten Haken, het Kwadrant Weert (s.tenhaken@lvo-weert.nl)
Er is onduidelijkheid over de tevredenheid van nieuwe leraren ten aanzien van hun inductieprogramma. Aan de hand van vijf thema's wordt gemeten hoe tevreden zij zijn. Dit zijn de volgende thema's: verwachtingspatroon, coach, intervisie, docentstijl en meeloopdag. Een nieuwe docent kan optimaal groeien wanneer er begeleiding op maat aangeboden wordt. Er zijn een aantal doelgroepen die hem/haar hierbij kunnen helpen. Dit zijn (directe) collega's, de vakgroep, de coach, de directie en het management. Elke doelgroep heeft namelijk een ander verwachtingspatroon van de nieuwe docent. Wanneer duidelijk is wat er wordt verwacht, kan de groei ook optimaal plaatsvinden.
- **Wie wordt er leraar?**
Stan Vermeulen (c.vermeulen@maastrichtuniversity.nl) Maastricht University Departement Algemene Economie en Inge de Wolf (i.dewolf@owinsp.nl), Maastricht University Onderwijsinspectie en Departement Algemene Economie.
Deze studie vergelijkt de taal- en rekenvaardigheden van leraren met die van de rest van de beroepsbevolking in verschillende landen. Hiervoor gebruiken we data van internationale competentieonderzoeken (de OECD-studies PIAAC en ALL). De resultaten laten zien dat leraren bovengemiddeld scoren in vrijwel alle onderzochte landen. Leraren scoren voornamelijk in de lagere percentielen hoger dan de rest van de bevolking, maar de hoogst scorende leraren doen niet onder voor de hoogst scorende niet-leraren. Onze resultaten laten verder zien dat de focus van beleidsmakers om lerarenkwaliteit te verbeteren voor verschillende landen op verschillende delen van de vaardigheidsdistributie gericht zou moeten zijn.

Didactiek

Lokaal 0.01

Zaalvoorzitter: Marcel Schoenmakers

- **EduScrum: een tool om de motivatie van havo-4 leerlingen te verbeteren?**
Tessa Horbach-Urlings, Sophianum (t.horbach@lvo-heuvelland.nl)
Motivatie, een veelbesproken onderwerp. Iedere docent komt weleens in aanraking met leerlingen die moeilijk te motiveren zijn. In de literatuur zijn er allerlei mogelijke oplossingen te vinden. Zo geeft onder andere Vansteenkiste (2005) aan dat “een autonomie ondersteunend klimaat de motivatie verhoogt”. Dit heeft mij aan het denken gezet over eduScrum, een leermethode waarbij de eigen verantwoordelijkheid van de leerling ten opzichte van zijn leerproces centraal staat. Kan deze leermethode, eduScrum, die ik geïntroduceerd heb in de scheikunde lessen aan Havo-4 leerlingen, de motivatie van deze leerlingen verhogen? Om dit te onderzoeken heb ik alle Havo-4 leerlingen een “thesis” enquête laten invullen.
- **Leren in bedrijf**
Diana Heemels, BC Broekhin Roermond (sombdh02@soml.nl)
De transfer van concept naar context is voor leerlingen vaak lastig te maken. Ze leren voor de korte termijn waarbij van het bekijken van de lesstof nauwelijks sprake is. Het doel van dit onderzoek was om door de leerlingen in een levensechte praktijksituatie te brengen ervoor te zorgen dat de lesstof beter wordt beheerst. Onder 'beheersen' wordt dan verstaan; onthouden, begrijpen en verbanden kunnen leggen. De onderzoeksresultaten geven inzicht in de verschillende opzichten waarin het praktijkbezoek aan ING Bank en het uitvoeren van twee praktijkcasussen heeft bijgedragen aan deze doelstelling.
- **Flipping the classroom voor de bovenbouw HAVO/VWO**
Vera Pepels, SG Sophianum, Gulpen (v.pepels@lvo-heuvelland.nl)
Flipping the classroom is volgens de literatuur een onderwijsconcept dat o.a. zou kunnen leiden tot een toename van de motivatie en verantwoordelijkheid van de leerling. Bovendien kan er meer interactie zijn tussen leerlingen en kan de leerling zijn eigen werktempo bepalen. Het doel van dit onderzoek was om een lessencyclus flipping the classroom te geven en leerlingen d.m.v. een enquête te ondervragen naar hun bevindingen, tips, verbeterpunten en toekomstvisie. Bovendien zijn ook bovenbouw havo en vwo collega's ondervraagd naar hun bereidheid om in de toekomst met flipping the classroom te werken en mogelijke knelpunten. De resultaten vormen een handboekje dat gebruikt kan worden door docenten die flipping the classroom zouden willen gebruiken in de les.

Teacher leaders

Lokaal 2.13

Zaalvoorzitter: Harry Curfs

- **Teacher Leaders**
Ilja Klink, Directeur De Nederlandse School (ilja@denederlandseschool.nl)
Achtergrond: Naar aanleiding van de Tegenlicht documentaire 'De onderwijzer aan de macht', hoorde ik vaak dat het lekker makkelijk was voor het Hyperion Lyceum om iets op te zetten vanuit het niets, met een nieuwe structuur. Dit was veel moeilijker geweest, zo niet onmogelijk, vanuit een bestaande structuur. Klopt dat? Hierover ga in gesprek met studenten en bespreek met hen hoe zij hun rol en positie in het onderwijsveld in de breedst mogelijke zin van het woord zien. Wat is hun rol en positie op school en hoe kunnen zij hier zelf invloed op uitoefenen? Hoe zit dit buiten school en de opleiding? Doel: Studenten beter inzicht geven in hun mogelijkheden als *teacher leader*. Opbrengst: Een goed gesprek, wellicht een stevige discussie.

Fontys Lerarenopleiding Sittard

Bernardinuscollege

Beroepscollege Parkstad Limburg

Blariacumcollege

BC Broekhin

Charlemagne College

Connect College

DaCapo College

Graaf Huyn College

LVO Maastricht

LVO Parkstad

LVO Weert

Sintermeertencollege

S.G. Sophianum

Trevianum Scholengroep

S.G. Sint Ursula

Welten-instituut (Open Universiteit)

TIER (Universiteit Maastricht)

School of Business and Economics (Universiteit Maastricht)

